

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8008 Dep.
0030 Oslo

Dato: 17.04.2020
Vår ref.: 20-190
Deres ref.:

Høring – nedsettelse av inkassogebyr og -salær

Finans Norge viser til departementets høringsbrev av 6. april 2020 om nedsettelse av inndrivingskostnader. I høringsnotatet foreslås en umiddelbar endring av inkassoforskriftens salærregler, samt endringer i skrivesalær for tvangssalg og utleggsbegjæringer mv.

1. Finans Norges hovedsynspunkter

- Finans Norge støtter departementets intensjon om å redusere inkassosalærene, også på kort sikt. Det er imidlertid avgjørende for inkassobransjens fremtid at endringene innføres på en måte som er håndterbar og gir foretakene tid til implementering. Inkassosalærene er ikke årsaken til betalingsproblemene som skyldnere er påført under koronakrisen og det er derfor ingen grunn til å hastebehandle forslaget på samme måte som andre krisetiltak.
- Forslaget på høring fraviker en balansert utredning fra en arbeidsgruppe ledet av departementet. I stedet for å følge opp denne, plukker man ut enkeltelementer og gjør betydelige endringer i strukturen. I motsetning til arbeidsgruppens utredning er forslaget ikke konsekvensutredet, men sendt på høring med en ukes høringsfrist.
- På lik linje med annen næringsvirksomhet trenger inkassobransjen tid til å tilpasse seg vesentlige endringer i inntektsgrunnlaget. En umiddelbar halvering av salærene vil føre til et betydelig inntektstap for inkassobransjen som kommer på toppen av de økonomiske problemene som alle deler av næringslivet nå sliter med. I stedet for en halvering av inndrivingsalærene over natten bør endringene innføres skrittvis over en lengre periode. Finans Norge foreslår at dette gjøres ved å ta halvparten av kutten nå, mens de øvrige justeringer kan tas om 12 måneder.

- En reduksjon som foreslått vil gå ut over de mest sårbare skyldnerne. Forslaget vil medføre at inkassoselskapene umiddelbart må kutte kostnader og avvikle manuell oppfølging, call-sentre osv. Dette vil skje samtidig som flere skyldnere nettopp vil ha behov for slik bistand. I tillegg til flere arbeidsledige, vil en slik omlegging føre til at uoppgjorte krav sendes til utlegg på et tidligere stadium enn i dag. Resultatet vil også kunne bety at flere personer får betalingsanmerkninger og utelukkes fra å kjøpe varer og tjenester på kreditt, som normale telefonabonnementer, kredittkort mv.
- For inkassokonsern som også håndterer fakturaadministrasjon for kunder vil problemer i inkassodelen kunne smitte over på den delen av konsernet. Både inkasso og fakturaadministrasjon er samfunnskritisk virksomhet for næringslivet på lik linje med regnskap, IT-drift og andre supportfunksjoner. Dette vil særlig kunne ramme små og mellomstore bedrifter og således motvirke myndighetenes øvrige krisetiltak.
- Private og offentlige salærer må likebehandles. Departementet bør snarest gjennomgå også offentlige gebyrer og salærer, og foreslå tilsvarende kutt. Det er ingen grunn til at ikke gebyr til namsmannsbehandling, offentlige og kommunale purringer osv. ikke skal reduseres tilsvarende som private gebyrer. De økonomiske byrdene for skyldnere med betalingsproblemer er like store.

2. Reduksjon av inndrivelseskostnader må innføres gradvis

Finans Norge deltok i arbeidsgruppen som i januar 2020 la frem et forslag til en revidert inkassolov. Departementets arbeidsgruppe leverte en grundig og balansert utredning, hvor også ulike hensyn og konsekvenser er vurdert og avveid. I rapporten foreslås en betydelig reduksjon i salærnivået for småkrav (typisk bompenger og parkeringsavgifter). Forslaget svarer derved opp den brede politiske kritikken av at salærnivået for innkreving av slike saker er uproporsjonalt med kravene. For større krav foreslås kun mindre justeringer i salærnivået. Bakgrunnen er at slike krav – f.eks. fra banker - i større grad forutsetter manuell oppfølging for å ivareta skyldnerens interesser.

Arbeidsgruppen har også foreslått en rekke tiltak som vil gi inkassoselskapene et incitament til å bistå skyldnere med betalingsproblemer, i stedet for at slike krav blir sendt til rettslig behandling før dette er strengt nødvendig. Sentralt er her et nytt gebyrsystem som i større grad enn dagens sakskostnadsregler dekker kostnadene knyttet til inndrivning av det enkelte kravet. Blant annet foreslås et gebyr for arbeid med betalingsutsettelse og avdragsbetaling.

Disse elementene i arbeidsgruppens rapport er ikke reflektert i departementets forslag på høring. Samtidig har man gått lenger enn arbeidsgruppen i å kutte salærer for andre krav enn småkrav (500 kr). For krav i størrelsesorden mellom 500 kr og 10 000 kr foreslås vesentlige skjerpelser i kuttene. I stedet for å følge opp rapporten, plukkes det ut enkeltelementer og gjøres betydelige endringer. Dette skjer uten en nødvendig konsekvensutredning.

Finans Norge støtter departementets intensjon om å redusere inkassosalærene, også på kort sikt. Det er imidlertid avgjørende for inkassobransjens fremtid at endringene innføres på en måte som er håndterbar og gir foretakene tid til implementering. En umiddelbar halvering av salærene vil føre til et betydelig inntektstap som kommer på toppen av de økonomiske problemene som alle deler av næringslivet nå sliter med. Struktur og innretning av virksomhetsmodeller i inkassobransjen er tilpasset dagens salærnivå. På lik linje med annen næringsvirksomhet trenger inkassoselskapene tid til å tilpasse seg såpass vesentlige endringer i inntektsgrunnlaget som her foreslås.

I stedet for en halvering av inndrivingsalærene over natten bør derfor endringene innføres skrittvis over en lengre periode. Finans Norge foreslår at dette gjøres ved å ta halvparten av kutten nå, mens de øvrige justeringer kan tas om 12 måneder. Fortrinnsvis bør man imidlertid før dette sikre å ferdigstille lovbehandlingen av det fullstendige forslaget fra arbeidsgruppen.

3. Konsekvenser for kreditorer og næringslivet

Finans Norge vil minne om at det norske innfordringsregelverket er ett av Europas mest effektive. Norge troner på toppen av listen over land med kortest gjennomsnittlig betalingstid og dette har stor verdi for norsk næringsliv. Regelverket sikrer næringslivet likviditet og betalingsevne, noe som igjen gjør det mulig å finansiere virksomheten. Det gjør det også mindre usikkert å gi kreditt til kunder uten sikkerhet (også for andre enn banker).

For næringslivet – både store og små bedrifter - er det helt avgjørende at det finnes effektive og gode metoder som sikrer innkreving av ubetalt gjeld. Inkassovirksomhet utgjør en sentral del av næringslivets infrastruktur for å sikre en effektiv inndrivelse av fordringer. Regelverket er et viktig incitament for at krav betales i tide og at forsinket betaling får konsekvenser for skyldner. Dette er grunnleggende for å sikre en høy betalingsmoral i alle deler av samfunnet og har også betydning for tillitten til det norske kapitalmarkedet. Samtidig må inkassovirksomhet ivareta rettssikkerheten og ha legitimitet i samfunnet. Å sikre at

inkassogebyrer og andre inndrivelseskostnader er balanserte utgjør en sentral pilar i dette fundamentet.

Dersom nivået på salær og gebyrer endres så mye at de ikke lenger dekker kostnadene ved inndrivning, vil dette imidlertid bety at måten norsk næringsliv har innrettet sin innfordringspraksis i nyere tid må endres. For kreditorene innebærer dette at man enten må pulverisere kostnadene på betalende kunder og øke prisene, eller stramme inn på adgangen til å selge varer og tjenester på kreditt. Det er neppe noen god ide å iverksette en slik total omlegging av inkassobransjens kostnadsmodell, samtidig som den største økonomiske krisen for norsk næringsliv siden mellomkrigstiden er i anmarsj. Nivået på inkassosalærene er uansett av mindre betydning for de betalingsutfordringer som mange privatpersoner og bedrifter er påført som følge av koronakrisen.

Den norske inkassobransjen domineres i dag av et fåtall store inkassokonsern med flere virksomhetsområder enn den konsesjonsbelagte inkassovirksomheten. Typisk omfatter slike konsern også selskaper som forestår fakturaadministrasjon og porteføljekjøp. Disse virksomhetsområdene er tett integrert med inkassovirksomheten. I arbeidsgruppens rapport heter det i pkt. 1.3:

«Ved utgangen av desember 2019 var det 97 inkassoforetak som drev inkassovirksomhet i medhold av bevilling. 93 foretak inndrev forfalte pengekrav for andre (fremmedinkasso), og fire inndrev egne oppkjøpte pengekrav (oppkjøps- og egeninkasso). Inkassobransjen har i lang tid bestått av noen få store og mange små og mellomstore foretak. De 15 største inkassoforetakene har samlet sett over 80 % av markedet målt ut fra både størrelsen på kravene som er til inndrivning, og antallet inkassosaker. Ved utgangen av juni 2019 var det 2 116 årsverk i inkassobransjen. 53,7 % av årsverkene (1 137 årsverk) var i de fem største foretakene. På den andre siden hadde hele 60,0 % av foretakene på det tidspunktet (57 foretak) under seks årsverk. De senere årene har dessuten stadig flere av de store og mellomstore inkassoforetakene gått inn i konserner»

Finans Norge vil bemerke at hypotesen om at norske inkassoforetak er spesielt lønnsomme ikke er riktig. Inkassovirksomhet omtales ofte som et «cost game». Med en forskriftregulert inntektsside står konkurransen i bransjen på kostnadssiden og denne konkurransen er høyst effektiv. Går inntekten ned må også kostnaden kuttes og det betyr nedbemanning og lavere kvalitet i leveransen. Det er ingen andre kostnadsposter å ta av for disse virksomhetene. Dette vil dessuten gå hardt ut over bransjens evne til å etterleve strenge regulatoriske krav som beskytter både forbrukere og kreditorer.

Inkassoselskaper i konsern kan heller ikke lene seg på andre deler av virksomheten i dagens økonomiske situasjon, dersom kostnadsdekningen opphører. Norske porteføljeselskaper har

allerede store utfordringer pga. særnorske bankregulatoriske kapitalkravsregler på toppen av krevende økonomiske tider. Resultatet av en for brå innfasing kan dermed bli at hele inkassokonsernet kommer i vanskeligheter. Fremmedinkassoselskaper – som forslaget isolert berører - har ikke egenkapital som innebærer at disse (i motsetning til f.eks. banker) har kapital å tære på i perioder med lav inntjening og tap.

Dersom inntektene skaleres ned over natten midt i en økonomisk krise, vil det derfor være fare for at konsernene må nedtrappe eller avvikle all virksomhet brått. Dette vil ikke bare ramme inkassovirksomheten, men også fakturaadministrasjon for kunder som inkassovirksomheten er tett integrert med. Både fakturaadministrasjon og inndriving via inkasso er samfunnskritisk virksomhet for næringslivet på lik linje med regnskap, IT-drift og andre supportfunksjoner.

De fleste foretak som har satt ut fakturaadministrasjon og innkreving har ikke kompetanse eller systemer internt til å foreta denne delen av virksomhetsutøvelsen på egen hånd, i hvert fall ikke på kort sikt. Inkassokonsernene som forestår slike oppgaver på vegne av tusenvis av norske bedrifter ivaretar helt grunnleggende funksjoner i en bedrifts inntjening. Det er lite hensiktsmessig å sette grunnlaget for store deler av næringslivets innfordring i spill, i en tid hvor mange bedrifter allerede sliter med å få krevet inn utestående fakturaer. Typisk vil en slik situasjon kunne ramme små og mellomstore bedrifter som myndighetene gjennom div. tiltak har vist vilje og evne til å bistå under koronakrisen. Slike potensielle effekter er svært uheldige for et næringsliv som allerede har nok av andre utfordringer.

4. Konsekvenser for skyldnere

En vesentlig del av inkassoselskapenes virksomhet er å følge opp skyldnere som trenger bistand til å finne løsninger på betalingsproblemer. Denne delen av virksomheten finansieres av overskuddet fra inndriving av krav som behandles maskinelt uten manuell behandling.

For skyldnere som opplever betalingsproblemer er det en klar fordel at de kan forholde seg til et inkassoforetak med konsesjon fra Finanstilsynet som motpart i en situasjon med manglende likviditet. Inkassobransjen besitter spesialkompetanse til å finne betalingsløsninger tilpasset den enkelte skyldner, både privatpersoner og bedrifter.

En reduksjon i salærnivået som foreslått vil medføre at selskapene umiddelbart må kutte kostnader og trolig da vil avvikle manuelle håndtering, call-sentre osv. Dette vil skje samtidig som flere skyldnere nettopp vil ha behov for slik oppfølging fra inkassoselskapene. Resultatet vil da bli at flere uoppgjorte krav sendes til utlegg, herunder begjæringer om tvangssalg. Flere skyldnere vil få betalingsanmerkninger som kan hindre opptak av kreditt, mulighet til å få kredittkort med mindre beløp (under kr. 25.000) eller andre avtaler på kreditt som telefonabonnement ol.

En annen sannsynlig konsekvens er at flere foretak benytter seg av egeninkasso og at innfordringen forestås av fordringshavere selv, uten innsikt i kravene til god inkassoskikk. I en presset økonomiske situasjon - som mange fordringshavere i dag står midt oppe i - er dette ingen god løsning.

4. Likebehandling av offentlige og private gebyrer/ salær

Bakgrunnen for at inkassosalærene er foreslått redusert er at disse i senere år har økt mer enn de faktiske inndrivelseskostnadene. Finans Norge vil imidlertid minne om at dette i like stor grad gjelder offentlige og kommunale purregebyrer, avgifter og salær. Arbeidsgruppens rapport omhandler ikke offentlige gebyrer og salærer, ettersom dette lå utenfor mandatet.

Det er likevel noe overraskende at departementet ikke på eget initiativ gjør en vurdering av om ikke også offentlige gebyrer og salærer bør settes ned, gitt begrunnelsen for den hastebehandling som det nå legges opp til. Eksempelvis foreslås nå en halvering av saksøkers krav på sakskostnader i forliksrådet, mens gebyrene til det offentlige knyttet til forliksrådsbehandlingen ikke foreslås redusert.

Offentlig innfordring er heller ikke underlagt like strenge krav til debitorbeskyttelse, da hverken Statens innkrevingsentral eller kemner er underlagt krav til god inkassoskikk, inkassoklageordning eller tilsyn fra Finanstilsynet. Når det offentlige i tillegg også er sin egen namsmann er kostnadene til offentlig innfordring betydelig lavere enn for inkassobransjen og bør begrunne romslige kutt i gebyrene.

Generelt er det imidlertid slik at offentlige purregebyrer og salærer ved forsinket betaling og inndrivning av krav ligger på et høyere nivå enn inkassogebyrene i inkassoforskriften. For skyldnere med økonomiske problemer er det likevel ingen forskjell i den økonomiske byrden om et purregebyr innkreves av en offentlig eller privat instans. Etter forslaget på høring vil purregebyr reduseres fra 70 kr til 35 kr. Finans Norge minner om at mange offentlige etater i dag praktiserer et vesentlig høyere nivå. Eksempelvis har Statens lånekasse et purregebyr på hhv. 280 kr og 490 kr for første/andre purring. Ved rettslig innkreving av de fleste krav er det allerede slik at de offentlige gebyrene til utleggsforretninger langt overskrider salærene til inkassoselskapet. Ettersom rettsgebyret ikke foreslås justert ned vil de offentlige gebyrene nå utgjøre mer enn 2/3 av det totale kostnaden som belastes skyldner i slike saker.

Departementets foreslår en halvering av private gebyrer uten at man kommenterer satser og nivå på de gebyrer som tilfaller offentlige myndigheter. Når de private delene av innkrevingsløpet tar store kutt, må det kunne forventes en vilje til å vurdere tilsvarende justeringer i det offentliges egen gebyrpraksis.

Finans Norge ber derfor departementet snarest foreta en gjennomgang av også offentlige gebyrer og salærer og foreslå tilsvarende kutt. Det er ingen grunn til at ikke gebyr til namsmannsbehandling, offentlige og kommunale purringer osv. ikke skal reduseres tilsvarende som private gebyrer.

Med vennlig hilsen

Finans Norge

Sign.
Erik Johansen
direktør

Sign.
Carl Flock
juridisk direktør